

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS

Euroopa Komisjoni suunised: Lastilendude hõlbustamine COVID-19 puhangu ajal

(2020/C 100 I/01)

Kokkuvõte

- Lastilennud moodustavad ligikaudu 35 % üleilmse kaubanduse väärtusest. Lastilennud mängivad maismaa- ja merekaubaveo kõrval olulist rolli, eelkõige ajatundlike kaupade transpordi puhul. COVID-19 puhangu tõttu on lendude käitamise ja/või reisijate ning transporditöötajate liikumise suhtes kehtestatud piirangud, mille eesmärk on takistada pandeemia levikut. Sellega seoses on tarneahelate toimimine nii Euroopas kui ka kogu maailmas tõsiselt häiritud.
- Lastilennuteenuste katkematu jätkumine on majanduse ning COVID-19 vastase võitluse seisukohalt väga oluline ning nii Euroopa kui ka kogu maailma tarneahelad sõltuvad sellest, et need teenused toimiksid tõrgeteta. Lastilendude abil peaks olema pidevalt võimalik tarnida elutähtsaid tooteid, nagu toiduained, meditsiinitarbed ja isikukaitsevahendid, ning muid tooteid, mis on tundlike tarneahelate toimimiseks hädavajalikud.
- COVID-19 puhangust põhjustatud erakorraline olukord võib luua vajaduse koostöö järele Euroopa ja rahvusvaheliste lennundus-ringkondade, sealhulgas lastilennuettevõtjate ning ekspresslennuteenuse osutajate vahel, et tagada nappide toodete tarnimine ja õiglane jaotamine.
- Pidades silmas ELi üldisi jõupingutusi, mille eesmärk on tagada elutähtsate transpordivoogude, sealhulgas eeskätt kõige tundlikumate transpordivoogude liikumine, palutakse liikmesriikidel COVID-19 puhangu ajal hõlbustada lastilendude käitamist. Seepärast kutsub Euroopa Komisjon liikmesriike üles rakendama käesolevates suunistes sätestatud operatiivmeetmeid, arvestades et need erakorralised meetmed on COVID-19 kriisi ajal ajutised

Euroopa Komisjon võttis 16. märtsil 2020 vastu suunised piirihaldusmeetmete kohta tervise kaitsmiseks ning kaupade ja oluliste teenuste kättesaadavuse tagamiseks, ⁽¹⁾ milles rõhutatakse põhimõtet, et kõik ELi sisepiirid peaksid jääma kaubaveoks avatuks ning et tarneahelad tuleb tagada selliste oluliste kaupade transpordiks nagu toiduained ja sealhulgas kariloomad, meditsiiniseadmed, isikukaitsevahendid ja inimpäritoluga ained. Praegusel hädaolukorra ajal on kõigi huvides, et kaubad liiguksid jätkuvalt vabalt. See eeldab, et liikmesriigid järgivad ja rakendavad käesolevaid suuniseid täielikult kõigis sisepiiridel asuvates piiriületuspunktides. Lisaks võttis Euroopa Komisjon 23. märtsil 2020 vastu roheliste transpordikoridoride rakendamist käsitlevateatise, ⁽²⁾ mille eesmärk on käivitada kogu ELis koostööprotsess, et kõik veosed, sealhulgas (kuid mitte ainult) olulised kaubad, nagu toit ja meditsiinitarbed, jõuaksid viivitamata sihtkohta. Euroopa konkurentsivõrgustik märkis oma ühisavalduses konkurentsivõrgustiku kohaldamise kohta koroonakriisi ajal, ⁽³⁾ et COVID-19 põhjustatud erakorraline olukord võib luua vajaduse ettevõtete vahelise koostöö järele, et tagada kõigi tarbijate jaoks nappide toodete tarnimine ja õiglane jaotamine. Praegust olukorda arvestades ei sekku Euroopa konkurentsivõrgustik aktiivselt selliste vajalike ja ajutiste meetmete puhul, mis on kehtestatud tarneraskuste vältimiseks. Euroopa konkurentsivõrgustik on oma ühisavalduses siiski selgitanud, et ta ei kõhkle võtmast meetmeid selliste lastilennuettevõtjate suhtes, kes kasutavad ära praegust olukorda, moodustades kartelle või kuritarvitades oma turgu valitsevat seisundit, sealhulgas hinnakujunduse puhul.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.

⁽²⁾ C(2020) 1897 final.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf

Käesolev teatis põhineb eespool nimetatud dokumentidel ja liikmesriike kutsutakse üles neid täielikult rakendama. Käesolevate suuniste eesmärk on aidata liikmesriikidel jätkata ja hõlbustada lastilendude käitamist, mis muu hulgas hõlmab selliste oluliste kaupade lennutransporti nagu toit ja meditsiinitarbed, eelkõige neid, mis on ajatundlikud. Suunistega kutsutakse liikmesriike üles kehtestama vajalikud operatiiv- ja korralduslikud meetmed, arvestades et need erakorralised meetmed on COVID-19 kriisi ajal ajutised ja kehtivad seni, kuni lennuliikluse ja lennureisijate suhtes kehtestatud erakorralised piirangud tühistatakse.

1. Sissejuhatus

1.1. COVID-19 mõju

1. COVID-19 puhang avaldab laastavat mõju rahvusvahelisele ja Euroopa lennundusele. Lennuliikluse maht on vähenenud üle 80 % ja peaaegu kõik reisilennud tühistatakse. Lisaks reisinõudluse märkimisväärsele kahanemisele on selline olukord osaliselt tingitud ka riikide poolt epideemia leviku tõkestamiseks võetud meetmetest, mille hulka kuulub näiteks reisi piirangute ja lennukeeldude kehtestamine.

1.2. Lastilendude tähtsus

2. Euroopa tarneahel toimib tänu ulatuslikule kaubaveoteenuste võrgule, mis hõlmab kõiki transpordiliike. Lastilennuteenuste katkematu jätkumine on ELi jaoks strateegiliselt väga oluline. Lastilennuteenustel on oluliste kaupade, ravimite, meditsiiniseadmete ja -tarvete, elundite või muude inimpäritoluga ainete kiirel tarnimisel tähtis roll. Laiemalt võttes pakuvad lastilennud võimalust transportida ülemaailmsete tarneahelate kaudu paljusid ajatundlikke ja hinnalisi materjale, olles oluliseks täienduseks maismaal ja meritsi toimuvale kaubaveole.
3. Ligikaudu pool kogu lennukaubast toimetatakse sihtkohta reisilennukite lastiruumis. Kuid COVID-19 puhang on sundinud peaaegu kõiki reisilennukeid maa peale jääma. Kuigi kaubalendude maht ei ole eelmise aastaga sama ajaga võrreldes kuigi palju muutunud, ei suuda see siiski tasakaalustada reisilendude lõpetamisest tingitud veomahu vähenemist. Kaubasaatjad, sealhulgas meditsiinisektor, on teatanud, et transporditellimusi ei suudeta täita ja lastilennuhinnad on oluliselt tõusnud.
4. Lisaks on lastilennu- ja ekspresslennuettevõtjad mõne lennujaama puhul teatanud praktilistest probleemidest, mille põhjuseks on valimatute piirangute kohaldamine lendude või töötajate suhtes. Need probleemid ohustavad kriitiliste tarneahelate toimimist.

1.3. Lastilendude suhtes kohaldatavad piirangud

5. COVID-19 leviku tõkestamiseks võetavate meetmete tõhusus sõltub liikumiskiirangute kohaldamisest reisijate, mitte õhusõidukite suhtes. Seetõttu oleks lastilendude, sealhulgas oluliste kaupade veoga seotud häirete vältimiseks parim viis piirata ajutiselt reisijate liikumist, kuid mitte lende.
6. Teatavat liiki lende, nagu ülelennud, süsteemi seisukohast olulist lasti (näiteks ravimeid, isikukaitsevahendeid või katseseadmeid) vedavad lennud, liidu elanikkonnkaitse mehhanismiga seotud abisaadetisi transportivad lennud, riiklikud lennud, komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 923/2012 artiklis 4 osutatud erilennud (näiteks lennud arstiabi osutamiseks), tuleks reeglina lubada igal ajal käitada. Paljud liikmesriigid ei ole kehtestanud selget erandit, mille kohaselt lastilendude suhtes riiklikke piiranguid ei kehtestata.
7. Euroopa Komisjon on seisukohal, et üldiselt oleks ebaproportsionaalne kehtestada ELi-siseseid lennupiiranguid, millega keelatakse lastilennud täielikult või muudetakse selliste lendude tegemine *de facto* võimatuks, näiteks lastilende teenindavatele lennumeeskondadele kehtestatud põhjendamatute piirangute tõttu. Lisaks ei vastaks sellised lennupiirangud eelkõige määruse (EL) nr 1008/2008 (*) artiklis 21 sätestatud tingimustele. Kõik liidu õigusega vastuolus olevad piirangud tuleb kaotada.

(*) Määruse (EL) nr 1008/2008 artikliga 21 lubatakse liikmesriikidel teatavatel rangetel tingimustel kehtestada piiranguid ELi-sisestele lendudele. See põhineb liikmesriikide üksikute teadete juhtumipõhisel hindamisel. Euroopa Komisjoni väljendatud seisukoht seoses lastilendudega ei piira liikmesriikide rakendatud piirangute kogumi individuaalset hindamist artikli 21 alusel.

8. Ka kolmandad riigid peaksid hoiduma tarbetute piirangute kehtestamisest lastilendudele; see on ühistes huvides, et tagada oluliste kaupade ja sealhulgas selliste väga spetsialiseeritud ning elutähtsate toodete nagu meditsiinitarvete tarneahela järjepidevus. Euroopa Komisjon tuletab meelde, et kolmandate riikide kehtestatud piirangud lastilendudele peavad olema kooskõlas kohaldatavates lepingutes sätestatud asjakohaste rahvusvaheliste eeskirjadega. Euroopa Komisjon võtab pärast vajalikke konsultatsioone kõik praktilised meetmed selle tagamiseks, et kolmandad riigid täidaksid oma rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige liidu lennuettevõtjate suhtes, ning edendab nende põhimõtete kohaldamist kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt.

2. Lastilendude järjepidevuse tagamine

Soovitavad operatiivmeetmed

9. Pidades silmas lennukauba ja erakorralise lennukauba tähtsust eelkõige võitluses COVID-19 vastu ning osana ELi üldistest jõupingutustest säilitada oluliste transpordivoogude liikumine ja tarneahelate toimimine kogu ELis, kutsub Euroopa Komisjon liikmesriike üles rakendama mitmeid operatiivmeetmeid, et hõlbustada lennukaubavedu ja aidata vähendada lisakulusid, arvestades et need erakorralised meetmed on COVID-19 kriisi ajal ajutised.
10. Need meetmed peaksid hõlmama eelkõige järgmist:
  - a. väljastpoolt ELi tuleva transpordi puhul viivitamata kõigi vajalike lubade andmine, sealhulgas (kui see on õiguslikult seisukohast võimalik) ajutiste liiklusõiguste andmine täiendavate lastilendude korraldamiseks, isegi kui need toimuvad reisilennukitega;
  - b. öiste liikumiskeeldude või teenindusaegade piirangute ajutine kõrvaldamine või paindlik kohaldamine lennujaamades oluliste lastilendude puhul;
  - c. reisilennukite kasutamise hõlbustamine üksnes lastilendudeks, sealhulgas lastilennumeeskonna, meditsiinitöötajate ja kaubaveoga seotud isikute ümberpaigutamiseks, olenemata transpordiliigist;
  - d. selle tagamine, et lastilendude meeskonnale ning lasti käitlemise ja õhusõidukite hooldusega tegelevatele töötajatele antakse varjumiskohustuse või liikumiskeeldude kehtestamise korral kriitilise tähtsusega töötaja staatus;
  - e. selle tagamine, et juhul kui piirkondlikud lennujaamad majanduslikel põhjustel suletakse, säilitaksid nad võimaluse korral piisava suutlikkuse lastilendude teenindamiseks, või kaaluda lennujaamade avatuna hoidmist üksnes lastilendude jaoks, tagades igal juhul, et avatud lennujaamadel on piisav lennulasti käitlemise suutlikkus, et tagada õigeaegne käitlemine ja kättetoimetamine;
  - f. kaubaveoga tegelevate transporditöötajate, sealhulgas kaubaveoga tegelevate õhusõiduki meeskondade vabastamine reisi piirangutest;
  - g. õhusõiduki meeskonna, lastilennu personali ja seisuplatsil tegutsevate lennujaamatöötajate vabastamine karantiini-meetmete järgimisest, juhul kui neil ei esine koroonaviiruse sümptomeid ja on kehtestatud piisavad tervise-eeskirjad;
  - h. kohapealsete kiirkorras tehtavate erandite lubamine, et tulla toime selliste ettenägematute olukordadega, nagu äkilised ja ootamatud hädaabioperatsioonid;
  - i. seisuplatsi töötajatel ohutult ja tõhusalt töötamise võimaldamine, andes töötajatele juhiseid tervishoiualaste ettevaatusabinõude kohta lastilendude puhul, toetades neid asjakohaste isikukaitsevahendite/hügieenitoodete varudega;
  - j. lastilennu- ja ekspresslennuettevõtjate julgustamine, et nad reserveeriks erandkorras veomahu oluliste kaupade, eelkõige meditsiini- ja hädaabivarude tarnimiseks ning kohaldavad selliste tarnete suhtes mõistlikke veotasusid.
11. Kõiki eespool nimetatud meetmeid tuleks kohaldada nii ELi kodanike kui ka kolmandate riikide kodanike suhtes, kui nende tegevus on hädavajalik kaupade vabaks liikumiseks ELi ja ELi piires.
12. Seoses erakorraliste meetmetega tuletatakse liikmesriikidele meelde, et nad peavad järgima määruse (EÜ) nr 1008/2008 artiklit 21, sealhulgas komisjoni ja teiste liikmesriikide teavitamise osas. Lisaks nendele kohustustele kutsutakse liikmesriike üles teavitama Euroopa Komisjoni ja ka kõiki teisi liikmesriike eelnevalt kõikidest käesoleva teatisega hõlmatud meetmetest ning tegema need teatavaks nii, et kõiki lastilendude sidusrühmi teavitatakse piisavalt aegsasti, et nad saaksid oma tegevust vastavalt kohandada.

13. Euroopa konkurentsivõrgustiku liikmete 23. märtsi 2020. aasta ühisavalduses rõhutatakse, et *Euroopa Liidu konkurentsiasutused ei sekku aktiivselt selliste vajalike ja ajutiste meetmete puhul, mis on kehtestatud tarneraskuste vältimiseks*. Samuti selgitatakse ühisavalduses, et Euroopa konkurentsivõrgustik ei kõhkle võtmast meetmeid nende lastilennuettevõtjate suhtes, kes kasutavad ära praegust olukorda, moodustades kartelle või kuritarvitades oma turgu valitsevat seisundit. Kui lastilennu- ja ekspresslennuettevõtjad peavad vajalikuks teha koostööd, et tagada nappide toodete tarnimine, ning neil on kahtlusi, kas sellised koostööalgatused on kooskõlas ELi/EMP konkurentsioigusega, palutakse neil küsida mitteametlikke suuniseid Euroopa Komisjonilt, EFTA järelevalveametilt või asjaomastelt riiklikelt konkurentsiasutustelt.

3. Järeldus

14. Euroopa Komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles eespool punktides 8-11 nimetatud meetmeid kiiremas korras rakendama.
  15. Euroopa Komisjon kaalub tihedas koostöös liikmesriikidega kõiki praktilisi samme, et innustada kolmandaid riike neid põhimõtteid kohaldama, sealhulgas tehes koostööd Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO), rahvusvaheliste lennunduspartnerite ja rahvusvahelise lennutransporditööstusega.
  16. Euroopa Komisjon jätkab olukorra jälgimist ja annab vajaduse korral täiendavaid suuniseid.
-